

KORONA-AJAN KUUNTELEVA KESKUSTELU KIRJOITUKSISTA:

Mitä Kirjoituksemme sanovat kärsimyksestä?

Pekka Lindqvist

Jatkona monivuotiseen sarjaan Kirkkohallituksen kirkko ja juutalaisuus -työryhmän koollekutsumia kolmen abrahamilaisen uskonnon ”kuuntelevia keskusteluja Kirjoituksista” järjestettiin elokuun 18. päivänä 2020, tänä poikkeuksellisenä vuonna, korona-ajan keskustelu verkossa. Myös teema oli valikoitunut poikkeusajan mukaan. Pyhien kirjoitusten äärellä kolmen uskonnon edustajat kysyivät: Miten suhtautua *kärsimykseseen* Jumalan maailmassa? Näiden keskustelujen vakiintunutta tapaa seuraten tätä ei kuitenkaan lähdetty ruotimaan esitelmien ja uskonnonfilosofisen pohdinnan kautta, vaan ennen kaikkea tarkoituksena oli löytää kunkin uskonnon omista Kirjoituksista tähän sopivaa luettavaa ja tuoda se toisten ihmeteltäväksi.

Juutalaisen tekstin esitteli Helsingin juutalaisen koulun opettaja, Daniel Weintraub. Teksti oli tällä kertaa valikoitunut heprealaisen Raamatun sijasta rabbiinisen kirjallisuuden puolelta. Luettavana ja keskustelun pohjana oli **Talmudin traktaateista Menahot (29b) ja Berakhot (61b)** koottu kertomus kuuluisan rabbi Akivan marttyyrikuolemasta. Rabbi Akiva eli ajanlaskumme ensimmäisen vuosisadan jälkipuoliskolta vuoteen 135, jolloin hän sai surmansa roomalaisten teloittajien käsissä kidutettuna Bar Kochba -kapinan, eli ns. toisen juutalaiskapinan kukistuesssa. Tekstin alkuosassa Mooses saa nähdä jo edeltä näyssä Akivan kohtalon ja järkytty saadessaan tietää, että toorahurskaudesta voi seurata tällainenkin palkkio: kärsimys. Jälkimmäiseen traktaattiin sisältyvä kuvaus Akivan viime hetkistä on vavahduttava. Akiva sanoo odottaneensa koko elämänsä sitä hetkeä, jolloin voisi täyttää Shema -tekstiin sisältyvän käskyn ”rakastaa Jumalaa koko sielustaan” (5 Moos 6:5). Nyt se hetki on koittanut. Hän saa rakastaa Jumalaa silloinkin ,kun tämä vaatii häneltä sielun. Niin Akiva lausuu viime henkäyksillään Shema-rukousta ja venyttää vielä viimeistä sanaa, jotta saa jättää tämän maailman juuri sitä lausuessaan.

Kuvaus Akivan marttyyrikuolemasta herätti kokoontuneessa ryhmässä kysymyksen siitä, millainen asema marttyyriudella juutalaisille on. Weintraub selitti, että kahdesta muusta läsnäollevasta uskonnosta poiketen marttyyriutta ei ole koskaan pidetty ihanteellisena tai tavoiteltavana. Elämän säilyttäminen on aina ylin päämäärä. Toisaalta hän muistutti, että Akivan antama esimerkki Sheman lausumisesta viime sanoina elämän päättyessä on ollut ihanteellisin tapa jättää tämä maailma. Muun muassa holokaustin vuosilta tunnetaan monia, jotka seurasivat Akivan esimerkkiä.

Kristittyjen tekstin esitteli Anni Maria Laato Turusta ja Åbo Akademin teologian laitokselta. Luettavaksi oli valikoitunut kaikkien Uuden testamentin lukijoiden tuntemat katkelmat **Paavalin kirjeestä roomalaisille, sen luvun 8 jakeet 17-18, 28 sekä 31-39**. Teksti on syntynyt aikana, jolloin kristittyjä jo vainottiin Rooman valtakunnassa aika ajoin ja paikallisesti. Jaksossa Paavali rohkaisee kärsimyksen kouriin joutuvia heitä tulevaisuudessa odottavan kirkkauden toivolla: ”Jos kerran kärsimme yhdessä Kristuksen kanssa, pääsemme myös osallisiksi samasta kirkkaudesta kuin hän. Minä päättelen, etteivät nykyisen ajan kärsimykset ole mitään sen kirkkauden rinnalla, joka vielä on ilmestyvä ja tuleva osaksemme.” Tekstin sanoille tuo lisäväriä se hyvin varhainen perimätieto, että Paavali myös itse myöhemmin koki marttyyrikuoleman Roomassa.

Laato painotti tekstiä esitellessään sitä, että Paavali oli itse fariseus ja varhaisuutalaisuudesta tuttu argumentaatiotapa näkyikin hänen sanoissaan. Tekstin mukaan kärsimys voi tulla uskoviensa osaksi, mutta syytä siihen ei lopultakaan sanota. Paavali lainaa Psalmia 44 ja sen kärsivän kirjoittajan sanoja: *Sinun tähtesi meitä surmataan kaiken aikaa, meitä kohdellaan teuraslampaina* (Psalmi 44). Paavalin kirjeen vastaanottajat saavatkin tämän lainauksen myötä kehotuksen olla niin kuin tuo muinainen Psalmin kirjoittaja. Jäljelle jää lopulta vain uskovan luottamus Jumalaan. Psalmia lainattuaan Paavali nimittäin toteaa ”olevansa varma ettei kuolema eikä elämä, eivät enkelit, eivät henkivallat (...) eikä mikään luotu voi erottaa meitä Jumalan rakkaudesta, joka on tullut ilmi Kristuksessa Jeesuksessa”.

Käydyssä keskustelussa imaami Abbas Bahmanpour tiedusteli vielä, löydämmekö tästä tekstistä tai muualta Uudesta testamentista selitystä sille, miksi kristitty joutuu kärsimään, koska se ajatus, että Kristus kärsi ja niin ollen myös kristitty joutuu kärsimään, saattaa kuulostaa erikoiselta. Se jättää jäljelle kysymyksen: ”Miksi joutuu?” Anni Maria Laato totesi, ettei vastausta tähän anneta. Mutta Jeesuksen läpikäymän kärsimyksen muistaminen ja ajatus siitä, että hän kärsii meidän kanssamme, on sen sijaan ollut aina kristityille lohdullinen.

Läsnäolevat imaamit, Abbas Bahmanpour shiialaisesta Resalat-seurakunnasta ja Anas Hajjar Suomen islamilaisesta yhdyskunnasta, olivat valinneet luettavaksi **Koraanin suuran 2 (Lehmän suura) jakeet 155-156**. Katkelma kuuluu: ”Me tosiaan koettelemme teitä pelolla, nälällä ja omaisuuden, hengen ja sadon menettämällä, mutta julista ilosanomaa kärsivällisille, jotka onnettomuuden heitä kohdatessa sanovat: ’Me kuulumme Jumalalle, ja Hänen luokseen me palaamme.’”

Tekstissä mainittu koettelemisen teema toistuu useassa kohdin Koraania. Teksti osoittama esimerkillinen ihminen on kuitenkin onnettomuudenkin kohdatessa kärsivällinen. Tekstin päättää muslimien parissa hyvin tunnettu lause – siis lause, jonka juuri tuo kärsivällinen uskova lausuu vaikeuksien osuessa kohdalle tai vaikkapa läheisen kuoleman koskettaessa: ”Me kuulumme Jumalalle ja hänen luokseen me palaamme.” Tänäpä tuota samaista lausetta voidaan käyttää esimerkiksi osanottona, kun joku on menettänyt läheisensä. Islamien uskonnonopettajana Turussa työskentelevä Zahra Al-Take kertoi, että kaikki muslimilapset oppivat tämän lauseen itseasiassa jo hyvin varhain, useimmat sekä arabiaksi että suomeksi.

Luettu katkelma muistuttaa myös tärkeästä seikasta: kaikki on lopulta lainaa Jumalalta. Kun kärsimyksemme on usein jonkin menettämistä, vaikkapa juuri läheisen, niin on syytä muistaa, että Jumalalle hän varsinaisesti kuuluikin. Niin ikään tekstin alussa oleva sana ”koettelemus” on tärkeä. Elämä on kokonaisuudessaan koettelemusta, muistutti Abbas Bahmanpour. Sellainen elämä, joka olisi koettelemuksista vapaata, odottaa uskova vastatuonpuoleisessa. Anas Hajjar painotti lisäksi sitä, että Koraani tuntee myös ihmisten itsensä ansaitsemat ja aiheuttamat koettelemukset: Siksi jokaisen on mietittävä myös omia tekemisiään. Hajjar käytti ajankohtaisena esimerkkinä vastikään tapahtunutta valtaisa räjähdystä Beirutissa. Ihmisten teoilla on seurauksensa ja sellainenkin seikka kuin vaikka korruptio – jolla lienee ollut osansa Beirutin räjähdysten mahdollistajana – saattaa lopulta johtaa kärsimykseen.

Kirjoittaja on kirkko ja juutalaisuus -työryhmän puheenjohtaja